

Sygn. akt II PK 163/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Piotr Prusinowski

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. W.

przeciwko L. Sp. z o.o. z siedzibą w W.

o ryczałt za noclegi,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 12 lutego 2020 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 6 kwietnia 2018 r., sygn. akt VII Pa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 6 kwietnia 2018 r., sygn. akt VII Pa (...) Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację powoda A. W. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z 11 września 2017 r., sygn. akt VI P (...), którym Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo przeciwko pozwanej L. Sp. z o.o. w W.

A. W. był zatrudniony w „L.” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w miejscowości W. na stanowisku kierowcy na trasach międzynarodowych w okresie od 14 września 2012 r. do 23 sierpnia 2014 r. Zgodnie z zaświadczeniem pracodawcy, wynagrodzenie powoda wynosiło 2.330 zł brutto. Zgodnie z umową o pracę na czas określony, na pensję powoda składało się wynagrodzenie zasadnicze wynikające z odpowiedniej stawki zaszeregowania pracownika określonej w Regulaminie Wynagradzania L. Sp. z o.o. w wysokości 1.500,00 zł brutto, dodatku do wynagrodzenia zasadniczego przewidzianego w Regulaminie Wynagradzania L. Sp. z o.o., tj. ryczałtu za dyżury oraz pracę w godzinach nadliczbowych i nocnych w wysokości 500 zł brutto oraz premii zgodnie z Regulaminem Wynagradzania. Pracownik uprawniony był do otrzymania świadczeń pieniężnych z tytułu krajowej oraz zagranicznej podróży służbowej, określonych w Regulaminie Wynagradzania L. Sp. z o.o.

Aneksem z dnia 31 grudnia 2012 r. strony zmieniły warunki wynagrodzenia, zgodnie z którym wynagrodzenie zasadnicze wynikające z odpowiedniej stawki zaszeregowania pracownika określonej w Regulaminie Wynagradzania L. Sp. z o.o. wynosiło 1.600 zł, pozostałe warunki płacy pozostawały bez zmian. Aneksem z dnia 13 września 2013 r. został zwiększony w/w ryczałt do kwoty 650 zł. Kolejnym aneksem z dnia 31 grudnia 2013 r. strony zmieniły warunki wynagrodzenia, zgodnie z którym wynagrodzenie zasadnicze wynikające z odpowiedniej stawki zaszeregowania pracownika określonej w Regulaminie Wynagradzania L. Sp. z o.o. wynosiło 1.680 zł, pozostałe warunki płacy pozostawały bez zmian. Porozumieniem zmieniającym umowę o pracę zawartym w dniu 28 czerwca 2013 r. strony ustaliły stawki diet z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju w przypadku obsady pojedynczej lub w przypadku obsady podwójnej pojazdu.

W trakcie zatrudnienia w pozwanej spółce w latach 2012-2014 powód wykonywał przewozy samochodami marki MAN rok produkcji 2008 i 2013, marki SCANIA rok produkcji 2011 oraz marki IVECO rok produkcji 2012. Podczas przebywania w trasie powód odbywał noclegi w kabinie pojazdu wyposażonego w miejsce do spania. Zgoda na odbywanie noclegów w takiej formie została przez

powoda wyrażona poprzez zaakceptowanie przez niego treści Regulaminu Pracy, a także poprzez brak sprzeciwu co do odbywania noclegów w kabinie pojazdu w całym okresie zatrudnienia w spółce. Pojazdy, którymi poruszał się powód, wyposażone były w część sypialną stanowiącą wydzieloną od szoferki część kabiny. Dodatkowo kabiny pojazdów wyposażone były w klimatyzację i ogrzewanie postojowe, stolik oraz rozbudowany system schowków. Powód nigdy nie informował pracodawcy, że w czasie wyjazdów zagranicznych korzysta z moteli, hoteli, hosteli lub prywatnych kwater. Ponadto powód nie ponosił żadnych kosztów związanych z noclegami, oprócz kosztów związanych z wjazdem na parking oraz korzystaniem z toalet i sanitariatów. Głównymi kierunkami podróży powoda były: Niemcy, Belgia, Holandia, Francja i Wielka Brytania.

Sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego ds. techniki samochodowej i bezpieczeństwa i higieny pracy celem ustalenia, czy pojazdy, którymi poruszał się A. W. , posiadały odpowiednie warunki do spania, poruszania się i wykonywania takich czynności jak np. przebieganie się, w kontekście aktualnych standardów na rynku producentów pojazdów ciężarowych oraz celem ustalenia, czy warunki w tych pojazdach były zgodne z normami BHP i umożliwiały odpowiedni wypoczynek nocny kierowcy. Biegły sądowy R. K. - na podstawie zawartych w treści opinii wyników badań kabiny ciągników samochodowych, którymi poruszał się A. W. - stwierdził, że w porównaniu z największymi kabinami oferowanymi przez wiodących producentów, badana kabina nie odbiega swoimi warunkami technicznymi i wyposażeniem od aktualnych standardów na rynku pojazdów ciężarowych. Badana kabina pojazdów, jakimi poruszał się powód, ma wysokość wewnętrzną pozwalającą na swobodne wyprostowanie się i możliwość wykonywania nieskrępowanych ruchów (np. przebrania się), nawet wysokim kierowcom. Miejsca do wypoczynku w badanych kabinach sypialnych zostały zlokalizowane za fotelami kierowcy i pasażera w postaci dwóch leżanek: nieruchomej dolnej i składanej górnej. W badanych kabinach są pojemne schowki nad przednią szybą oraz pod fotelami kierowcy i pasażera, dzielone szuflady znajdują się również pod dolną leżanką. Standardowo są również przystosowane do zainstalowania kuchenki mikrofalowej, ekspresu do kawy lub telewizora, posiadają również zasłonki okien nieprzepuszczające światła.

W wyposażeniu standardowym badanych kabin zamontowano także ogrzewanie postojowe. Ponadto, jak wynika ze specyfikacji wyposażenia ciągnika samochodowego marki Scania, którym poruszał się powód, kabina tego pojazdu była również dodatkowo wyposażona w klimatyzację postojową niezależną od pracy silnika.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z 11 września 2017 r. (VI P (...)) oddalił powództwo A. W. skierowane przeciwko „L.” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w miejscowości W. o ryczałty za noclegi w trakcie wykonywania pracy za okres od września 2012 r. do maja 2014 r. w kwocie 68.202,55 zł. Sąd Rejonowy zasądził również od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.272,12 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok ten zaskarżył apelacją powód, zarzucając mu błędną wykładnię art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy kierowców w zw. z art. 77⁵ § 1, 2, 3 i 5 k.p.; niezastosowanie art. 77⁵ § 1 k.p. w zw. z § 9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju oraz § 16 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 5 lutego 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej oraz naruszenie prawa procesowego, a to art. 102 k.p.c.

Sąd Okręgowy uznał, że apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd drugiej instancji podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego.

Sąd odwoławczy wskazał, że zarzuty apelacji dotyczące błędnej wykładni i niezastosowania przepisów art. 2 pkt 7 ustawy o czasie kierowców w związku z art. 77⁵ § 1,2,3 i 5 k.p. w zw. z § 9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej są chybione.

Sąd drugiej instancji wskazał na wstępie, że Sąd pierwszej instancji nie mógł naruszyć wyżej wskazanych przepisów, bowiem nie zastosował ich w sprawie i nie

dokonywał również ich wykładni. Sąd Okręgowy podziela w tym zakresie podgląd wyrażony w odpowiedzi na apelację, a wynikający z orzecznictwa Sądu Najwyższego. Nie można skutecznie powołać się na naruszenie prawa materialnego polegające na błędnej wykładni czy niewłaściwym zastosowaniu przepisu, który nie jest podstawą rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy podzielił argumentację zawartą w pisemnych motywach wyroku Sądu Rejonowego, z której wynika, że nie jest możliwe zastosowanie przepisów powoływanego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej do pracowników zatrudnionych w prywatnego przedsiębiorcy, zwłaszcza w sytuacji, gdy pracodawca zagwarantował kierowcy odpowiednie warunki do nocowania w samochodzie i przyznawał dietę która w części pokrywała koszty związane z niedogodnością zawsze łączącą się z nocowaniem poza miejscem zamieszkania.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy właściwie oddalił powództwo, bowiem brak było podstaw do uznania, że powód powinien uzyskać jeszcze inne świadczenia związane z wykonywaniem pracy na trasach poza granicami kraju i noclegami na tej trasie.

Sąd drugiej instancji wskazał, że w wyroku z 24 listopada 2016 r. (K 11/15) Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z konstytucją art. 21 a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (jednolity tekst: Dz.U.2012.1155, ze zm.) w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 ustawy z 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (jednolity tekst: Dz.U.2016.1666, ze zm.) w związku z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. 167) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym oraz art. 21a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. powołanej w punkcie 1 w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 ustawy z 26 czerwca 1974 r. powołanej w punkcie 1 w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U.236.1991, ze zm.) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców

wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że konstrukcja normatywna przyjęta w zakwestionowanych przepisach doprowadziła do nieprzewidywalności skutków prawnych działań podjętych na ich podstawie przez ich adresatów, przez co naruszyła zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. Pracodawcy w transporcie międzynarodowym, kierując się bezpośrednio obowiązującym art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego, ponosili nakłady finansowe, dostosowując samochody ciężarowe, tak aby zapewniały one „odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy” lub kupując samochody fabrycznie dostosowane do takiego odpoczynku. Uznawali przy tym, że jest to zapewnienie przez nich bezpłatnego noclegu, o którym mowa w § 9 ust. 4 rozporządzenia MPiPS z 2002 r. i § 16 ust. 4 rozporządzenia MPiPS z 2013 r., które zwalnia ich z ponoszenia kosztów noclegu oraz ryczałtów za nocleg w przypadku braku rachunku hotelowego. Badając zgodność aktów normatywnych z zasadą zaufania jednostki do państwa i do stanowionego przez nie prawa, należy ustalić na ile oczekiwanie jednostki, że nie narazi się ona na prawne skutki, których nie mogła przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań, są usprawiedliwione. Trybunał Konstytucyjny uznał, że z uwagi na treść art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006, oczekiwania pracodawców, iż zapewnienie odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodowej zwolni ich z ponoszenia kosztów noclegu kierowców, były usprawiedliwione.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, po powyższym wyroku Sąd Najwyższy w swoich o orzeczeniach również nie prezentuje jednolitego stanowiska np. w wyroku z dnia 21 lutego 2017 r. sygn. akt I PK 300/15, Sąd Najwyższy dopuszcza możliwość odmiennego uregulowania zwrotu należności z tytułu podróży służbowej, jednocześnie mocno akcentuje konieczność uregulowania zwrotu kosztów noclegu, podkreślając, że zapewnienie miejsca do spania w kabinie pojazdu nie stanowi zapewnienia bezpłatnego noclegu. Natomiast w wyroku z dnia 14 lutego 2017 r., sygn. akt I PK 77/16, Sąd Najwyższy, którego stanowisko Sąd Okręgowy podzielił, dopuścił możliwość braku wypłaty należności tytułem zwrotu kosztów noclegu, w

sytuacji gdy kabina pojazdu posiada odpowiednie miejsce do spania, a tym samym dopuścił możliwość ograniczenia wypłaty świadczeń z tytułu zagranicznej podróży służbowej do wysokiej i stałej diety, pokrywającej wszystkie niezbędne wydatki socjalne, także z tytułu noclegów. W świetle zgromadzonego materiału dowodowego i braku jakichkolwiek rachunków za noclegi, należy uznać, że powód w żaden sposób nie wyraził ani chęci ani woli nocowania poza kabiną samochodu, którym się poruszał. Dla rozpoznania sprawy kluczowe znaczenie miał również fakt, że pracodawca wyposażył samochód w miejsce do spania, i inne udogodnienia. Żeby tak wyposażyć samochód pracodawca ponosił dodatkowe koszty.

Sąd Okręgowy, dzielając zdanie wyrażone przez Sąd pierwszej instancji stanął na stanowisku, że skoro powód nie kwestionował noclegów w kabinie, nie wyraził woli nocowania poza kabiną, ani nie przedstawił stosownych rachunków stronie pozwanej - to ryczałt za nocleg jest roszczeniem nienależnym przy uwzględnieniu wypłacanych powodowi diet.

Powyższy wyrok skargą kasacyjną zaskarżył powód w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) błędną wykładnię art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy kierowców w zw. z art. 77⁵ § 1, 2, 3 i 5 k.p. w sytuacji gdy pomimo orzeczenia Trybunatu Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. sygn. K 11/15 Sąd powinien przyjąć, iż skoro powód odbywał podróże służbowe to dochodzone pozwem należności znajdują nadal podstawę prawną w stosunku do powoda jako pracownika w przepisach ogólnych kodeksu pracy tj. w art. 77⁵ §1 k.p. w zw. z § 16 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 5 lutego 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej;

2) błędną wykładnię a przez to niezastosowanie art. 77⁵ §1 k.p. w zw. z § 16 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 5 lutego 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej

W związku z powyższym skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości na podstawie art. 398¹⁵ §1 k.p.c. i przekazanie sprawy temu Sądowi do

ponownego rozpoznania oraz pozostawienie Sądowi Okręgowemu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o:

I. wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na brak wskazania przez powoda treści istotnego zagadnienia prawnego, które ma stanowić podstawę do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania a także uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania,

II. na wypadek nieuwzględnienia wniosku z pkt I. powyżej, oddalenie skargi kasacyjnej w całości oraz

III. w każdym razie zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej okazały się uzasadnione w stopniu wskazującym na konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku.

Na podstawie art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania.

Należy przypomnieć, że mimo wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie K 11/15, nadal aktualne pozostaje orzecznictwo Sądu Najwyższego, w którym Sąd ten stanął na stanowisku, że zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia z

dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2013 r., poz. 167), bowiem to na pracodawcy spoczywa powinność zabezpieczenia odpowiednich warunków noclegowych w podróży służbowej. Obowiązek ten może zostać zrealizowany w dwojaki sposób. Po pierwsze, przez zorganizowanie warunków umożliwiających odpoczynek, po drugie, przez ustanowienie ryczałtu w wysokości dającej możliwość zrealizowania tej potrzeby we własnym zakresie (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, OSNP 2014 nr 12 poz. 164; wyrok Sądu Najwyższego z 17 maja 2017 r., II PK 106/16, LEX nr 2306361; wyrok Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2018 r., II PK 3/17, LEX nr 2530649; wyrok Sądu Najwyższego z 13 marca 2018 r., I PK 360/16, LEX nr 2508180; wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2017 r., I PK 317/16, LEX nr 2473798). Ponadto, warto również zwrócić uwagę na wyrażoną w orzecznictwie tezę, zgodnie z którą sam nocleg w kabinie pojazdu, nawet o podwyższonym standardzie, nie niweczy automatycznie zasadności żądania zasądzenia ryczałtów w związku z podróżą służbową, a może co najwyżej wpłynąć na jego wysokość (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 1 marca 2018 r., I PK 330/16, LEX nr 2508179).

Ponadto należy podkreślić, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, konsekwencją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r., K 11/15, jest utrata aktualności uchwały Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 (OSNP 2014 nr 12, poz. 164) w zakresie, w jakim wskazywała ona, że postanowienia zakładowych przepisów prawa pracy regulujących kwestię świadczeń należnych kierowcom zatrudnionym w transporcie międzynarodowym z tytułu podróży służbowych nie mogą przewidywać świadczeń w wysokości niższej niż przewidziane w aktach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ k.p. Po wydaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie stosuje się wprawdzie art. 21a ustawy z 2004 r. o czasie pracy kierowców, ale stosuje się art. 77⁵ § 5 k.p. w przypadku, gdy pracodawca nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 8 marca 2017 r., II PK 409/15, LEX nr 2306366 oraz II PK 410/15, LEX nr 2306367). Sąd Najwyższy

wskazywał również wielokrotnie w swoim aktualnym orzecznictwie, że ryczałt za nocleg w podróży służbowej kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym może zostać określony w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę (art. 77⁵ § 3 k.p.) poniżej 25% limitu, o którym mowa w § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.) oraz w § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. poz. 167). Jeżeli jednak pracodawca nie ustali wysokości ryczałtu, albo wyraźnie i jednoznacznie wykluczy jego wypłatę, wówczas przed pracownikiem otwiera się droga dochodzenia ryczałtu za nocleg w wysokości wynikającej z rozporządzeń wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ k.p. (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z 26 października 2017 r., III PZP 2/17, OSNP 2018 nr 3 poz. 28; wyroki Sądu Najwyższego: z 13 grudnia 2017 r., III PK 149/16, LEX nr 2435631; z 13 grudnia 2017 r., III PK 6/17, LEX nr 2428244; z 19 grudnia 2017 r., I PK 249/16, LEX nr 2440465; z 1 marca 2018 r., I PK 330/16, LEX nr 2508179 oraz I PK 331/16, LEX nr 2486197). Pamiętać również należy, że pojęcie zwrotu kosztów podróży obejmuje: diety, zwrot kosztów przejazdów i dojazdów, noclegów i innych wydatków, określonych przez pracodawcę odpowiednio do uzasadnionych potrzeb. Stąd użyte przez ustawodawcę w art. 77⁵ § 3 k.p. sformułowanie „na pokrycie kosztów podróży” ma szeroki kontekst i obejmuje wszelkie koszty (należności), których rekompensaty może oczekiwać pracownik. Podstawowym kosztem, związanym z podróżą służbową, jest koszt noclegu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2018 r., I PK 310/16, LEX nr 2459716).

W niniejszej sprawie Sąd drugiej instancji błędnie zastosował przepisy prawa materialnego, jednak jego błąd polegał na tym, że przepisy te zastosował zbyt wcześnie, do nie w pełni ustalonego stanu faktycznego i z pominięciem części okoliczności niniejszej sprawy. Z tego też powodu zasadnym było uchylenie

zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Z ustaleń Sądów rozpoznających niniejszą sprawę wynika, że pozwany pracodawca uregulował kwestię zwrotu kosztów podróży w obowiązującym u niego regulaminie wynagradzania, przewidując jednak jedynie dietę przysługującą pracownikom. Sąd drugiej instancji wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że pracodawca przyznawał dietę, która „w części pokrywała koszty związane z niedogodnością zawsze łączącą się z nocowaniem poza miejscem zamieszkania”. Sąd ten nie ustalił jednak i w żadnym miejscu zaskarżonego wyroku nie wyjaśnił, w jakiej części i które świadczenia związane z podróżą służbową pokrywa przewidziana przez pracodawcę dieta. Ma to istotne znaczenie dla niniejszej sprawy, bowiem jeżeli pracodawca przewidział wysoką i stałą dietę, która pokrywa również koszty związane z noclegiem w podróży służbowej, to wówczas roszczenia pracownika o ryczałty za noclegi są niezasadne. Jeżeli jednak przewidziana przez pracodawcę dieta nie zaspokajała kosztów podróży w całości, jak stwierdził Sąd Okręgowy, to należy ustalić w jakiej części je zaspokajała, w szczególności, czy zaspokajała w całości koszty związane z noclegiem poza miejscem zamieszkania, bowiem brak ich zaspokojenia powinien doprowadzić do uwzględnienia powództwa w całości albo w części.

Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że zapewnienie miejsca do spania w kabinie pojazdu, nawet o wysokim, jak na te warunki, standardzie, przy jednoczesnym braku przewidzenia lub wykluczeniu wypłaty ryczałtu za noclegi nie może prowadzić do całkowitego pozbawienia pracownika tych świadczeń, choć może wpływać na ich wysokość.

Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę ponownie ustali zatem w jakiej części świadczenie nazwane przez pracodawcę „dietą” zaspokajało koszty podróży ponoszone przez powoda, w szczególności, czy zaspokajało roszczenia związane z noclegami w podróży służbowej. Dopiero po poczynieniu tych ustaleń Sąd drugiej instancji oceni zasadność roszczeń powoda w świetle postanowień Regulaminu Wynagradzania obowiązującego u pracodawcy, standardu miejsca do spania w kabinach ale również prawa pracownika do uzyskania zwrotu kosztów związanych

z koniecznością odbywania noclegów w podróży służbowej, również w postaci ryczałtowej.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji, zgodnie z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.